

Liturgie voor de viering van zondag 12 mei 2019 (Pasen 4, Jubilate = Juicht , Psalm 66:1)

Plaats: Ontmoetingskerk

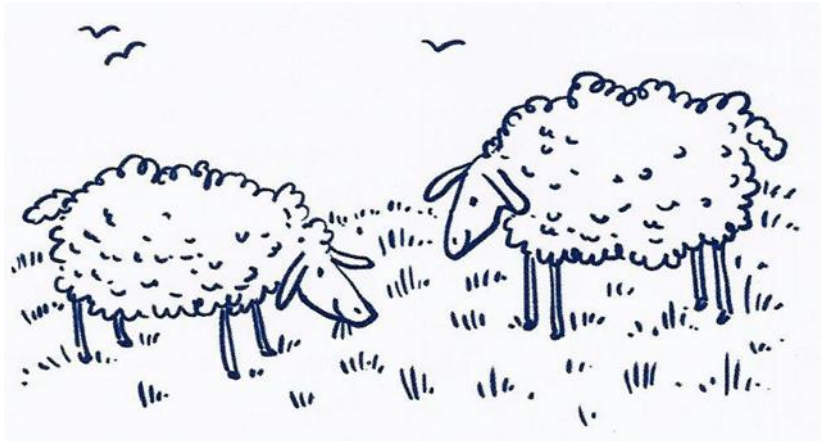
Aanvangstijd: 10.00 uur

Voorganger: ds. Peter van der Schans

Organist: Jan de Geus

Kindernevendienst: Groep 1 tot en met 7.

Tienernevendienst: Groep 8 tot en met klas 3

Protestantse gemeente te IJsselstein

Protestantse
Kerk

De Paaskaars brandt

Orgelspel vooraf

Organist Jan zal ook Lied 652 voorzingen, zodat we dat straks des te beter kunnen meezingen.
Het lied past speciaal bij deze zondag Jubilate.

De dienstdoende ambtsdragers komen binnen

Welkom door de voorganger

AAN HET BEGIN

Toewijding door stil gebed en kort orgelspel

We gaan staan

Groet

Bemoediging

We zingen: Intochtslied (staande): Psalm 66:1

Gebed aan het begin (staande)

*U die onze Herder bent,
als U ons niet zoekt
zijn wij verloren,
als U ons niet bijeenhoudt
verliezen wij elkaar,
als U ons niet leidt
lopen al onze wegen dood;
ontferm U over ons,
spreek ons toe,
haal ons bijeen,
toon ons de weg,
blijf onze Herder.
Dat bidden wij voor ons hier,
voor de kinderen in de nevendienst,
voor ieder die anders met ons verbonden is.
Amen.*

(ds. W.R. van der Zee, *Zondagsgebeden*, p. 64)

De gemeente gaat weer zitten

We zingen: Lied 283:1,2, 4 en 5

Smeekgebed, dat we besluiten met het zingen van: *'Heer, ontferm U!'*

*God, U gaf ons
reden tot jubelen en juichen,
maar wij
verstommen*

*zolang het licht weersproken wordt
door de slagschaduwen
van dood en verdriet,*

*zolang kinderen schreien
van de honger,*

*zolang mensen elkaar de ruimte betwisten
met rampzalige vernielzucht,
met aanslagen op elkaars leven.*

*God,
U gaf ons reden tot juichen,
ons leven kent U als bron,
Christus als bedding.*

*Dat ons lied niet zwijgt
zolang wij adem halen.*

*Zo bidden en zingen wij met z'n allen:
Heer, ontferm U!*

We zingen het loflied: Lied 652

Woorden op de weg naar leven van Karel Eijkman

1. Vereer geen andere goden.
Blijf vrij van wat je afleidt van God.
2. Maak van God geen beeld.
Denk niet dat je van God een vast omlijnd beeld kan maken.
3. Misbruik de naam van God niet.
Noem God niet bij ideeën die niet van hem zijn.
4. Houd de sabbat in ere.
Als God je een dag vrij geeft, geef dan ook een ander vrij.
5. Toon eerbied voor vader en moeder.
Laat je ouders in hun waarde.
6. Pleeg geen moord.
Laat het doden niet in je hoofd opkomen.
7. Pleeg geen overspel.
Blijf trouw aan wie bij je hoort.
8. Steel niet.
Verrijk je niet ten koste van anderen.
9. Leg over een ander geen vals getuigenis af.
Verraad elkaar niet.
10. Zet je zinnen niet op de dingen van een ander.
Verlang niet naar wat niet bij je hoort.

(Uit: "Met open ogen. 100 Bijbelse gedichten". p. 45-57)

We zingen: Psalm 119:12 en 66

DIENST VAN HET WOORD

Gebed om de opening van het Woord:

*Goede God,
we horen uw stem
in de stilte,
in de geluiden van de natuur,
in het roepen van mensen,
in de stemmen van kinderen.
Maar soms weten we het niet zeker.
Was het wel uw stem die we hoorden?*

*We vragen u: leer ons
te luisteren naar Jezus
die ons leert
waar we uw stem kunnen horen,
waar uw stem ons roept
om u te volgen.
Help ons te komen
als u ons roept.
Amen.*

Gesprek met de kinderen

Groen licht voor Gods regels

Verkeerslichten zorgen ervoor dat het goed en veilig loopt tussen mensen. God geeft ons ook regels die ervoor zorgen dat het goed loopt tussen mensen. Je kunt dan denken aan de tien belangrijke regels (Bijbel Basics zondag 82), maar God geeft er nog veel meer.

Wat heb je nodig?

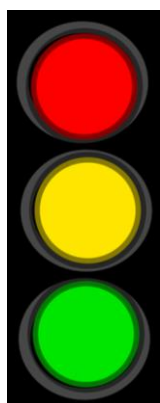
- drie papieren bordjes met daarop een rood, oranje en groen vel papier geplakt.
Of een vel rood, oranje en groen papier.

Aan de slag:

- Houd de drie bordjes onder elkaar vast met rood bovenaan en groen onderaan.

Wat zien de kinderen?

- Vraag de kinderen:
- Waarom zijn er verkeerslichten?
- Wat vind je daarvan?
- Wat zou een verkeerslicht te maken kunnen hebben met regels van God?
- Laat nu één voor één de kleuren zien. Wat hebben ze met regels van God te maken?
- Rood = stop. God zegt soms 'stop, niet doen' in de tien regels. Kunnen de kinderen er eentje noemen? Tip: Denk aan: 'Vermoord niemand.'
- Oranje = denk goed na wat je doet. Waar laten de regels van God je goed over nadenken? Tip: Denk aan: 'Ga goed om met een buurjongen of buurmeisje die je niet zo aardig vindt.'
- Groen = doen. Kunnen de kinderen een regel van God bedenken waarbij je juist iets moet doen? Tip: Denk aan: 'Wees eerlijk.'

We zingen met de kinderen: Lied 934

Het licht wordt door de kinderen meegenomen

Toelichting op de evangelielezing uit Johannes:

Het stukje uit Johannes dat we zo gaan lezen speelt zich af op het feest van de tempelwijding in Jeruzalem. Het is dan winter en de donkere dagen van december zijn aangebroken.

In het Hebreeuws heet het feest Chanoeka.

Het feest wordt gevierd ter nagedachtenis aan de her-inwijding van de tempel in 164 voor Christus. De tempel was ontwaard door de Seleucidische Griekse machthebbers. Men had een varken geofferd op het altaar. En ook wilde men een beeld van Zeus in de tempel zetten. Juda de Makkabeeër komt in opstand hiertegen. En het lukt hem met zijn makkers de vijand te verdrijven.

Toen ze echter de Tempel binnenkwamen, zagen ze, dat de Grieken alles vernield hadden. Het was de taak van de hogepriester om de Tempel weer in ere te herstellen. Zij moesten bijvoorbeeld de afgodenbeelden verwijderen, een nieuw altaar in plaats van het verontreinigde altaar bouwen en nieuwe heilige bekers vervaardigen.

De hoge zevenarmige menora die in de Tempel stond was door de Grieken omgegooid en moest weer recht gezet worden. Nadat dit gedaan was, merkten de priesters dat er geen oliekruiken meer waren om kaarsvuur mee aan te steken. Een van hen vond echter nog een klein kruikje, met daarin nog net genoeg olie om de menora één dag te laten branden. De menora werd aangestoken en de Tempel werd her-ingewijd. De priesters moesten op zoek naar meer ritueel gezuiverde olijfolie om de menora te laten branden, maar konden dat niet vinden. De volgende dag was het kruikje echter opeens weer vol. De volgende dag gebeurde hetzelfde en zo ging het acht dagen lang. Op een miraculeuze wijze was de kleine hoeveelheid olie uit het gevonden kruikje dus voldoende voor acht dagen, de tijd die nodig was om nieuwe olie te persen en te zuiveren.

Het is dat feest van blijdschap en licht waarover Johannes vertelt. Het was winter, zei ik al. En in de tempel komen Joodse leiders bij Jezus staan. De relatie tussen hen is al net zou koel en koud als de winter is.

Luister maar:

Eerste Schriftlezing: Johannes 10:22-30

22In Jeruzalem werd het feest van de Tempelwijding gevierd; het was winter. 23Jezus liep in de tempel, in de zuilengang van Salomo. 24Daar kwamen de Joden om hem heen staan, en ze vroegen hem: 'Hoe lang houdt u ons nog in het onzekere? Als u de messias bent, zeg het ons dan ronduit.' 25Jezus antwoordde: 'Dat heb ik u al gezegd, maar u gelooft het niet. Wat ik namens mijn Vader doe getuigt over mij, 26maar u wilt me niet geloven, omdat u niet bij mijn schapen hoort. 27Mijn schapen luisteren naar mijn stem, ik ken ze en zij volgen mij. 28Ik geef ze eeuwig leven: ze zullen nooit verloren gaan en niemand zal ze uit mijn hand roven. 29Wat mijn Vader mij gegeven heeft gaat alles te boven, niemand kan het uit de hand van mijn Vader roven, 30en de Vader en ik zijn één.'

We zingen: Lied 653:6

Tweede Schriftlezing: Openbaring 7:9-17

9Hierna zag ik dit: een onafzienbare menigte, die niet te tellen was, uit alle landen en volken, van elke stam en taal. In het wit gekleed en met palmtakken in hun hand stonden ze voor de troon en voor het lam. 10Luid riepen ze: 'De redding komt van onze God die op de troon zit en van het lam!' 11Alle engelen stonden om de troon en de oudsten en de vier wezens heen.

Ze bogen zich diep neer voor de troon en aanbaden God 12 met de woorden: ‘Amen! Lof, majesteit en wijsheid, dank en eer en macht en kracht komen onze God toe, tot in eeuwigheid. Amen.’

13 Een van de oudsten sprak mij aan: ‘Wie zijn dat daar in het wit, en waar komen ze vandaan?’ 14 Ik antwoordde: ‘U weet het zelf, heer.’ Hij zei tegen me: ‘Dat zijn degenen die uit de grote verschrikkingen gekomen zijn. Ze hebben hun kleren witgewassen met het bloed van het lam. 15 Daarom staan ze voor Gods troon en zijn ze dag en nacht in zijn tempel om hem te vereren. En hij die op de troon zit zal bij hen wonen. 16 Dan zullen ze geen honger meer lijden en geen dorst, de zon zal hen niet meer steken, de hitte hen niet bevangen. 17 Want het lam midden voor de troon zal hen hoeden, hen naar de waterbronnen van het leven brengen. En God zal alle tranen uit hun ogen wissen.’

We zingen: Lied 377:1, 2, 3, 6 en 7

Verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

Het is een lastig gesprek tussen Jezus en de Joden. Het was winter. Dat kan ook iets zeggen over de ijzige sfeer van het gesprek. Koude harten dagen Jezus uit. “... *Als u de messias bent, zeg het ons dan ronduit.*” Jezus antwoord met “*Dat heb ik u al gezegd, maar u gelooft het niet.*”

Laat me eerst iets zeggen over die Joden. Je kunt daarmee zomaar in de fout gaan. Alsof Jezus hier de Joden hier op hun nummer zet en afwijst. En dan ook de Joden in het algemeen. Of zelfs alle Joden. En dan zit je midden in antisemitisme of antijudaïsme.

Langzaam maar zeker zijn de joden en de christenen uit elkaar gegaan. Er kwam een scheiding, soms een kloof. En dat kan er aan beide kanten stevig aan toe gaan. En soms is het veel verder gegaan, té ver. En heeft de kerk grove blunders gemaakt door ook mee te werken aan Jodenvervolging en meer.

Het is goed om te beseffen, dat Jezus en zijn leerlingen Joden waren. Ze bezoeken ook gewoontegetroouw de joodse feesten en de tempel in Jeruzalem. Jezus zelf verklaart in Johannes 4:22: “*De redding komt immers van de Joden.*” Je zou daarom kunnen zeggen, dat er hier sprake is van een intern conflict. Een soort familieruzie.

De term ‘*de Joden*’ slaat in Johannes vaak op een beperkte groep. Het gaat dan vooral om de inwoners van Judea tegenover die van Galilea of Samaria (Johannes 5:1-18), of om de leiders in Jeruzalem (Johannes 19:15).

De mensen voor wie Johannes zijn evangelie schreef, komen voort uit een groep die op een bepaald moment uit de plaatselijke synagoge gezet is (Johannes 9:18-23). Ook dat speelt een rol in het negatieve spreken over ‘*de Joden*’. Die traumatische ervaring rechtvaardigt de felle toon misschien niet, maar maakt die wel begrijpelijk.

In onze tijd zijn de rollen omgedraaid en zijn het de Joden die een minderheid vormen. De tijd geeft aan deze kwestie andere proporties. Het voornaamste probleem is, dat Johannes een lokale ruzie vereeuwigt en vergroot. Nu, na zoveel eeuwen Jodenvervolging en zeker na de Holocaust, kan het evangelie antisemitisch / antijudaïstisch geïnterpreteerd worden. Daarom zijn er nu ook vertalers die het Griekse woord liever vertalen met het neutralere ‘*Judeeërs*’. Maar er is vandaag nog altijd antisemitisme. En ervaringen van Joden laten horen en zien, dat ze nog geregeld met haat en nijd te maken hebben. En de onveiligheid voelen.

Terug naar de vraag waar de kille discussie over ging: Is Jezus messias of niet? Daarbij spelen ook botsende verwachtingen een rol.

De Judeeërs verwachten de messias als bevrijder van het land Israël. Hij zal de mensen losmaken uit de beknelling van de Romeinse bezetter. Hij zal zorgen voor de terugkeer van het koningschap in de lijn van koning David. Deze messias is daarmee ook een politiek bevrijder. En de Judeeërs willen nu wel eens zekerheid over de rol van Jezus. *'Hoe lang houdt u ons nog in het onzekere? Als u de messias bent, zeg het ons dan ronduit.'*

"Jezus antwoordde: 'Dat heb ik u al gezegd, maar u gelooft het niet.'"

In Johannes 10 is begonnen met een uitleg waarin Jezus zichzelf als deur voor de schapen en als de herder karakteriseert. Je zou zeggen dat het niet duidelijker kan. Maar nóg vragen de mensen of Jezus de Messias is (10,24). Bovendien: in de joodse traditie was het gemeengoed dat de Messias het zelf niet zou weten, dat Hij de Messias was. Dat blijkt pas achteraf aan Hemzelf en aan de mensen om Hem heen. Daar willen deze omstanders niet op wachten. Jezus beantwoordt die vraag niet expliciet, en toch ook wel: Je kan het weten uit wat ik heb laten zien van mijn gezag, mijn autoriteit. Jezus vertelt dat de mensen in Hem de Vader kunnen zien. Hij is als het ware het spiegelbeeld. En wie anders dan de Messias kan het spiegelbeeld van God de Heer zijn? *'Ik en de Vader zijn één,'* zegt Hij (10,30). Daarmee zegt Hij niet dat ze één en hetzelfde zijn, want er is immers maar één God: dat is de Heer. Maar wel zegt Jezus dat de verbinding tussen Hem en God zó is, dat wanneer je de één ziet, je de ander in beeld hebt. Daarmee geeft Hij het antwoord op de vraag van de omstanders. Zeer tot ontevredenheid blijkbaar, want ze willen Hem hierna stenigen (10,31).

Voor de rest van mijn preek pak ik het beeld van de schapen en de herder erbij. Aan het begin van Johannes 10 is Jezus al uitgetekend als de goede herder. En de schapen luisteren naar de stem van die herder. Toch wordt het juist dan lastig voor de Judeeërs. Dat te zien - daar zijn ze eigenlijk blind voor. Dat te horen - daar zijn ze doof voor. En ik reken mezelf en ons er maar meteen ook bij: we zien dat net zo goed niet zomaar. We horen dat ook heel slecht.

Het ongeloof van de Judeeërs maakt, dat ze niet tot de kudde horen. Dat is niet iets, dat al bij voorbaat vast ligt. Ze kregen de hele levensweg van Jezus de kans om zich te openen voor zijn woorden en daden. In woorden en daden probeerde Jezus geloof en vertrouwen te wekken. Om oren en ogen te openen. Om vertrouwd te raken met zijn stem. En de volgelingen van Jezus, deze schapen van zijn kudde hoeven niet in onzekerheid te zijn over de identiteit van Jezus. Ze kennen Hem zoals hij hen kent. En volgen Hem als hun herder. Het geschenk van Jezus is onvergankelijk en onaantastbaar: eeuwig leven. *"28 Ik geef ze eeuwig leven: ze zullen nooit verloren gaan en niemand zal ze uit mijn hand roven. 29 Wat mijn Vader mij gegeven heeft gaat alles te boven, niemand kan het uit de hand van mijn Vader roven."*

Eeuwig leven is niet iets voor straks, na de dood. Iets van in de hemel ooit. Eeuwig leven is niet in de eerste plaats een bepaling van tijd. Een stip op een tijdlijn of een bepaalde stand van de wijzers op de klok. Eeuwig leven zegt ook iets over de kwaliteit van het leven. Dat God het geeft en dat het goed is. Dat je in vrede en heelheid kunt leven. Maar dan ook in alle rust kunt sterven. Dat het goed is in de dood en de dood voorbij.

Jezus houdt de kudde door dik en door dun vast. Er is niks tussen te krijgen. Helemaal niks. Er is geen huurling die de kudde in de steek laat. Er is geen wolf die de schapen opvreet. Nee, de herder houdt de schapen bij zich. Geen macht ter wereld kan de band tussen deze herder en zijn schapen verbreken (vgl. Romeinen 8:35v.). Ze zullen nooit en te nimmer verloren gaan. Tegenover de kilheid van het leven, met de vragen en onzekerheden die nu eenmaal met het leven gepaard gaan, plaatst Jezus de warme tegenstroom van zijn belofte, zijn verzekering dat wie hem toebehoort niet verdwijnt.

Maar er is vandaag de dag nog zoveel waar je niet om kunt juichen en jubelen. Integendeel: het is om te huilen. Om tranen van in je ogen te krijgen. De dood breekt op zoveel momenten en manieren in je leven binnen. Onverwacht, overrompend. Of je weet juist al langer, dat je er mee te maken gaat krijgen. Door slopende ziekte. Of gewoon, omdat je weet dat je leven eindig is. Tranen kunnen losbarsten. Eerst probeer je ze te bedwingen. Maar dan, dan kun je ze niet tegenhouden. En je eigen opgekropte lijden of dat van een ander moet een weg vinden. En dan kan de spanning tussen Jezus en de Judeeërs zich ook verplaatsen naar jou en Jezus. Hoor je bij de kudde van Jezus of niet? Geloof je het of geloof je het niet? En hoe zit dat dan bij anderen die je dierbaar zijn? Waar je mee bent verbonden op leven en dood? Schaapje van de kudde of niet?

Ik kan niet in hoofd en hart van God kijken. Maar wel kan ik zeggen: In Jezus krijgt God gezicht. In Jezus zien we God. Kijk dan naar wat Jezus doet! Hij is een herder die opkomt voor zijn kudde schapen. Hij is een herder die ook die ene die verloren loopt, oppikt. Hij is een herder die uitmunt in liefde en ontferming. Die je ziet en kent als geloof en ongeloof in je eigen hart huizen. Die je zoekt als je heel eigenwijs een eigen weg gaat.

Ik heb dat gedeelte uit Openbaring erbij gekozen, omdat het ook iets zegt over de onlosmakelijke band tussen God en de gelovigen. Alleen daar verschuift het beeld wel. Tot nu toe hebben we het steeds gehad over Jezus als de goede herder. En over zijn volgelingen als de schapen van zijn kudde. Nu komt de focus te liggen bij God op de troon. Maar ook op het lam dat bij God is. Daarin herkennen gelovigen Jezus, de messias.

Engelen zingen God toe. En het lam Jezus. En daar komen de mensen in het wit. Het zijn de mensen die door de verschrikkingen op aarde zijn heen gekomen. Die zich hebben laten wassen in het bloed van het lam. Schoon van alles wat verschrikkelijk was. Gereinigd van zonde en schuld. En nu zingen ze bij God. Afgelopen maandagmorgen stierf Kinga Bán, 37 jaar jong. Ze was zangeres van Sela en zong ook solo. Tot het allerlaatst toe. Jaren geleden hadden we de *Band uit eigen keuken* in onze gemeente. Kinga heeft toen de band gecoacht. En soms ook meegezongen. Velen zeiden van de week, dat ze nu bij God verder mag zingen. Precies zoals het hier wordt beschreven in Openbaring.

Kinga en anderen die gestorven zijn of gaan sterven worden door het lam bij de troon van God verzorgt en gekoesterd. Dat lam wordt herder. Zo verschuift het beeld nóg weer een keer. Het lam zal onze herder zijn. We worden tot bij God bewaard. Gebracht naar de waterbronnen van het leven. En de tranen worden uit je ogen gewist. Geen honger, geen dorst, geen last van de hitte.

Ik weet niet hoe het zal gaan met dat alles. Ik weet niet hoe het er uit ziet als je komt te overlijden. Dat gaat ons kennen te boven. Misschien moeten we ons maar laten verrassen. Laten wij als schapen leven van verwondering. Dat er een herder is – een hand die ons wil behoeden. Een hart dat ons draagt. Een stem die ons vraagt. Een stem die we herkennen. Een stem om naar te luisteren: Ik ken je. Ik geef je eeuwig leven!

Amen.

Meditatief moment: orgelspel

We zingen: *‘Wij leven van verwondering’* op de melodie van Lied 302)

*1. Wij leven van verwondering
en uit een diep vermoeden,
dat in en om ons leven heen
een hand ons wil behoeden,*

*dat er een hart is dat ons draagt,
dat er een stem is, die ons vraagt,
dat God ons leidt ten goede.*

*2. Wij leven dwars door vragen heen,
met tere zekerheden,
dat ondanks voor- en tegenspraak,
hier kwetsbaar wordt beleden,
dat er een hand is die ons draagt,
dat er een stem is, die ons vraagt,
dat God deelt in ons heden.*

*3. Wij leven het mysterie uit,
de waarheid, ongemeten,
dat al ons denken bovenuit,
in ons een heel diep weten,
weet dat een hand ons leven draagt,
dat er een stem is, die ons vraagt,
die ons een God wil heten.*

DIENST VAN HET ANTWOORD

Gebeden: dankgebed – voorbeden – stil gebed – samen bidden van het Onze Vader

Dankgebed

Voorbede

Antisemitisme

Stil gebed

Onze Vader

Delen van de bloemengroet

Intussen komen de kinderen van de nevendienst terug

Inzameling van de gaven

Eerste collecte (zwarte zak):

Tweede Collecte (groene zak): is bestemd voor het werk van de kerk

Wie dat wil kan de kinderen uit de crèche ophalen.

AAN HET EINDE

We zingen (staande) slotlied: Lied 23B:1, 2 en 3

Uitzending

Zegen:

*Dat God onze gids zal zijn,
een waakzame herder
aan onze zijde.
Met zijn staf
zal Hij ons leiden
en met zijn stok
ons ondersteunen.
Dat Hij ons brengen moge
naar een oord zonder nacht,
zonder verschrikkingen,
waar wijzen niet sterven
en goeden niet omkomen,
waar men zwaard
en wapenrusting aflegt,
een oord van enkel vrede.
Waar geen honger en dorst is,
geen hitte en tranen.
Dat God ons eeuwig leven geeft.
Nu en altijd!*

Gemeentezang: *Amen, amen, amen!* (Lied 431C)

Orgelspel

Inzameling van de gaven bij de uitgang voor nieuwe geluidsapparatuur voor de band